

STRATEGIA INNOWACYJNOŚCI INSTRUMENTEM REALIZACJI REGIONALNEJ POLITYKI ROZWOJU

Wprowadzenie

Znaczenie innowacji dla rozwoju zarówno przedsiębiorstw, jak i regionów oraz państw jest bezsporne. Rozwój oparty na wiedzy i innowacjach to jeden z kluczowych priorytetów strategii „Europa 2020”.

Innowacyjność oznacza zdolność i motywację podmiotów gospodarczych do ciągłego poszukiwania oraz wykorzystywania w praktyce wyników prac badawczo-rozwojowych, nowych koncepcji, pomysłów, wynalazków. Determinantami innowacyjności są: nakłady na badania i rozwój (ich wielkość, struktura przedmiotowa i podmiotowa), regulacje prawne sprzyjające innowacyjności (system ochrony własności intelektualnej, forma organizacji rynku, system podatkowy), uwarunkowania kulturowe (innowacyjna kultura organizacyjna), dostępność środków finansowych umożliwiających prowadzenie prac badawczo-rozwojowych oraz system edukacji. Wpływ tego ostatniego czynnika wynika z działalności badawczej szkół wyższych oraz kształtowania kapitału ludzkiego (przygotowania absolwentów do pracy zgodnie z oczekiwaniami partnerów gospodarczych).

Istotnym czynnikiem wpływającym na poziom innowacyjności jest polityka innowacyjna. We współczesnej polityce innowacyjnej struktury innowacyjne mają przede wszystkim charakter regionalny, dlatego ten poziom uznaje się za najbardziej odpowiedni do występowania warunków i czynników dla tworzenia klimatu innowacyjności.

Fundamentem sprawnej architektury regionalnego systemu innowacji są strategie innowacyjności, które określają strategiczne oraz operacyjne cele polityki innowacyjnej w regionach wraz ze sposobami i metodami ich osiągnięcia.

Strategie innowacyjności stanowią podstawowy instrument realizacji polityki innowacyjnej w regionach, czy też obszarach funkcjonalnych. Na podstawie tych strategii władze regionalne mają możliwość budowania rozwoju ekonomicznego, który będzie oparty na badaniach naukowych, technologii i innowacjach [www.pi.gov.pl]. Rozwój gospodarek regionów zależy, bowiem w dużym stopniu od ich zdolności do ciągłego uczenia się, poszukiwania nowych rozwiązań, absorbowania i wprowadzania na rynek innowacji. Dlatego też warto rozpatrzyć wybrane motywy i możliwości wdrożenia koncepcji CSR już od początku istnienia przedsiębiorstwa.

1. Cechy współczesnej polityki innowacyjnej

W odróżnieniu od polityki naukowo-technologicznej zakresem współczesnej polityki innowacyjnej są nie tylko działania w obszarze nauki i techniki, ale także różne formy i metody wspierania przedsiębiorstw, które wprowadzają nowe rozwiązania technologiczne, organizacyjne i marketingowe. Celem polityki innowacyjnej jest obniżanie stopnia trudności podejmowania i realizowania innowacji, zmniejszenie stopnia ryzyka i niepewności oraz pomoc w dokonywa-

niu optymalnego wyboru dla przedsiębiorstw wprowadzających innowacje. Celem polityki innowacyjnej jest, zatem wspieranie działalności innowacyjnej oraz motywowanie do intensyfikacji postaw innowacyjnych. Następuje to głównie poprzez tworzenie klimatu kreującego sprzężenia zwrotne pomiędzy sferą nauki i gospodarką, a także dzięki: zwiększaniu nakładów na B+R, zwiększaniu nakładów na naukę, inwestycjom w wysokokwalifikowane kadry, promowaniu przedsiębiorczości, wykształceniu wysokiej zdolności absorpcyjnej gospodarki, budowaniu kultury innowacji, kreowaniu skutecznego systemu instytucjonalnego.

Współczesna polityka innowacyjna staje się polityką skierowaną przede wszystkim do sektora małych firm, mimo iż z efektów wielu przedsięwzięć podejmowanych przez tę politykę mogą korzystać również większe podmioty gospodarcze. Jest to w coraz szerszym stopniu polityka horyzontalna, ponadsektorowa, której celem stało się zdobywanie akceptacji społecznej dla nauki i techniki. Współczesna polityka innowacyjna to także polityka promocji szeroko pojętych innowacji i dyfuzji technologii, polityka traktująca innowacje jako proces sieciowy, będący udziałem wielu współzależnych aktorów. Jest zorientowana na doskonalenie zdolności firm do adaptacji nie jednej, ale wielu różnych technologii poprzez np. wsparcie techniczne i badawcze, programy informacyjne, rozszerzanie usług biznesowych. Cechą współczesnej polityki innowacyjnej jest „miękkie” wspieranie użytkowników technologii, obejmujące wspieranie usług konsultingowych, szkoleniowych, informacyjnych i promocji, przepływu ludzi między firmami a różnymi insty-

tucjami współpracującymi z nimi itp. Współczesna polityka to również polityka traktująca innowacje jako proces sieciowy, będący udziałem wielu współzależnych aktorów. Jest zorientowana na doskonalenie zdolności firm do adaptacji nie jednej, ale wielu różnych technologii poprzez np. wsparcie techniczne i badawcze, programy informacyjne, rozszerzanie usług biznesowych [Stawasz 2005].

Przede wszystkim, jednak, jak już zostało wspomniane, we współczesnej polityce innowacyjnej punkt ciężkości przeniesiony został ze szczebla centralnego na regionalny. Wykorzystywanie lokalnego potencjału innowacyjnego wynikającego z innowacyjnych MSP sektora nauki, jako zaplecza innowacyjności, działalności instytucji otoczenia biznesu i kreatywnego społeczeństwa, świadomego, że dokonywanie zmian w lokalnym otoczeniu to nie zagrożenie lecz szansa rozwoju, przyczynia się do podnoszenia konkurencyjności regionalnej gospodarki [Szerzej zob.: Pangsy-Kania Gdańsk 2007].

Strategie innowacyjności stanowią podstawowy instrument realizacji polityki innowacyjnej Unii Europejskiej, wdrażany na poziomie regionu.

2. Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki

Strategia to długookresowy plan działania, w którym określone są cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działania, niezbędne dla realizacji przyjętych zamierzeń. Strategia innowacyjności stanowi pomocne narzędzie w podejmowaniu przedsięwzięć innowacyjnych i stanowi podstawę do ubiegania się o środki zewnętrzne, zwłaszcza z Unii

Europejskiej.

Wyzwania, które zawarte są w strategii „Europa 2020” skłaniają polskie regiony do jeszcze większej koncentracji działań na wzmacnianiu ich innowacyjnych kompetencji [www.pi.gov.pl]. W priorytet unijnej strategii rozwoju Europa 2020 wpisuje się Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki [Strategia 2013].

W nowym systemie zarządzania rozwojem w Polsce do głównych dokumentów strategicznych, w oparciu o które prowadzona jest polityka rozwoju, należą: Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK), Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (SRK 2020) oraz strategię rozwoju (tzw. strategię zintegrowane) [www.mir.gov.pl].

Zgodnie z zasadami prowadzenia polityki rozwoju Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020” (SIEG) jest jedną z dziewięciu strategii zintegrowanych, które realizują zapisy Strategii Rozwoju Kraju 2020.

Stworzenie innowacyjnej i efektywnej czyli konkurencyjnej gospodarki będzie realizowane w oparciu o cztery cele szczegółowe:

- dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki,
- stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy,
- wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców,
- wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.

SIEG kładzie nacisk na dalszą eliminację zbędnych obciążeń i barier dla przed-

siębiorczości, podkreśla rolę współpracy pomiędzy nauką a biznesem, umiędzynarodowienie gospodarki, akcentuje horyzontalne podejście do polityki innowacyjności i związane z nim wspieranie rozwoju obszarów i technologii o największym potencjale wzrostu zgodnie z koncepcją inteligentnej specjalizacji [www.mg.gov.pl].

Inteligentne specjalizacje (specjalizacje regionalne) to nowy instrument Unii Europejskiej, który zobowiązuje regiony państw członkowskich do wybrania tych obszarów, w których chcą się specjalizować i podnosić konkurencyjność. W perspektywie finansowej na lata 2014-2020 na rozwój inteligentnych specjalizacji w regionach zostanie przeznaczonych najwięcej funduszy Unii Europejskiej. Priorytetowe dla regionu branże oznaczają większe wsparcie w postaci środków publicznych na rozwój projektów z nimi związanych. Koncepcja inteligentnych specjalizacji zakłada również ekspansję na rynki zagraniczne, współpracę między regionami i współpracę międzynarodową [www.forbes.pl]. Inteligentne specjalizacje świadczą o specyfice i wyjątkowości danego regionu.

3. Budowanie strategii innowacyjności regionu

W budowaniu strategii innowacyjności, będącej instrumentem realizacji polityki rozwoju, bardzo ważne będzie ujęcie endogenicznego potencjału regionu, który wynika z identyfikacji, a następnie wspierania inteligentnych specjalizacji regionalnych.

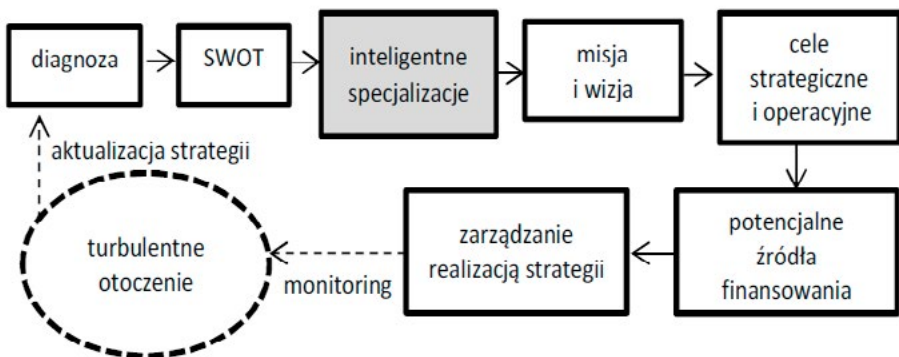
Ponieważ inteligentna specjalizacja ma na celu pomóc regionom określić ich obecny potencjał, dzięki któremu powinny organizować swoją działalność,

to zwiększanie innowacyjności i rozwój danego sektora nie powinny stanowić odrębnych wytycznych strategii. Należy, zatem dążyć do innowacyjnego rozwoju dominującego sektora [www.pi.gov.pl]. W strategii innowacyjności chodzi, bowiem o zastosowanie innowacji do wzmacniania specyficznego i wyjątkowego potencjału regionu, choć nie wyklucza to powstawania innowacji w innych branżach. Zadaniem strategii innowacyjności jest zmobilizowanie wszystkich dostępnych zasobów i instytucji do budowania innowacyjnego oraz konkurencyjnego regionu. Aby strategia innowacyjności stanowiła skuteczny instrument realizacji polityki rozwoju musi składać się z kilku elementów. Pierwszym z nich jest diagnoza innowacyjności regionu oparta na analizie danych zastanych (głównie dane GUS) oraz badaniach - ankietowych, wywiadach bezpośrednich, itd. Analizowana jest w szczególności innowacyjność przedsiębiorstw, działalność klastrów, parków technologicznych, naukowo-

technologicznych, centrów badawczo-rozwojowych i innych instytucji otoczenia biznesu oraz sektor nauki i edukacji, jako zaplecze innowacyjnego regionu. Diagnoza stanowi podstawę analizy SWOT na podstawie, której otrzymuje się zestaw silnych stron, które należy wzmacniać, słabych stron, które należy niwelować/redukować oraz szans, które należy wykorzystywać i zagrożeń, których należy unikać. Na podstawie analizy SWOT zidentyfikowane zostają główne problemy i potrzeby z zakresu branż innowacyjnych oraz dokonywany jest wybór inteligentnych specjalizacji o największym potencjale innowacyjnym, na których może być oparty rozwój regionu. Branża ICT często jest wspomagającą inteligentną specjalizacją.

Następnie określona zostaje misja oraz wizja. Misja określa jaki powinien być wizerunek regionu w perspektywie następnych lat i wskazuje jakie są priorytety w działaniach. Wizja natomiast to pożądany, docelowy obraz przyszłości, w pełni ukształtowany wizerunek,

Schemat 1. Schemat budowania strategii innowacyjności.

Źródło: Opracowanie własne.

który region chce osiągnąć na koniec założonego horyzontu czasowego, wspólnie ze społecznością lokalną i partnerami społeczno-gospodarczymi. Realizacji misji oraz wizji służą cele strategiczne oraz operacyjne (por. Schemat 1.). Kolejnym etapem będzie określenie potencjalnych źródeł finansowania. Ostatnią kwestią jest zarządzanie realizacją strategii – należy określić instrumenty prawne, finansowe, a także podmioty, które będą zarządzały realizacją strategii oraz jaki będzie system monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii. Priorytetem strategii (obszarem koncentracji działań w ramach celów strategicznych

) należy przypisać wskaźniki pozwalające monitorować jej przebieg.

Skuteczność realizacji strategii innowacyjności jako instrumentu kreującego innowacyjny rozwój, aby nie pozostała ona tylko martwym zapisem, będzie determinowana systematycznym jej uaktualnianiem, uzupełnianiem oraz dostosowywaniem do trendów zachodzących w turbulentnym otoczeniu - obszarze innowacyjności oraz rozwoju regionu.

Bibliografia:

Kaczorowska, M., Wyzwania inteligentnej specjalizacji, <http://www.pi.gov.pl>.

Stawasz, E., 2005, Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć. PARP, Warszawa.

Strategia efektywności i innowacyjności gospodarki. Dynamiczna Polska 2020, Warszawa, styczeń, 2013.

Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki, www.mg.gov.pl.

Strategie rozwoju, www.mir.gov.pl.

Uaktualnianie regionalnych strategii innowacji sposobem na wzmacnianie innowacyjności polskich województw, www.pi.gov.pl.

www.forbes.pl/inteligentne-specjalizacje-przepis-na-sukces-gospodarczy,artykuly,167770,1,2.html.

Pangsy-Kania, S., 2007, Polityka innowacyjna państwa a narodowa strategia konkurencyjnego rozwoju, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk.

Informacja o autorze:

Prof. UG dr hab. Sylwia Pangsy-Kania

Wydział Ekonomiczny

Uniwersytet Gdański

